

INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK TARBIYACHILARNING KASBIY KOMPETENTLILIGINI RIVOJLANTIRISH

Ibrohimova Nilufar Qobil qizi

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti 1-
bosqich magistranti, Toshkent shahar,
Yangiayot tumani 124-DMTT
tashkiloti direktor o'rinbosari

Annotatsiya

Maqolada bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuvning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Integratsiya pedagogik, psixologik, metodik va raqamli komponentlarning o'zaro bog'liq holda shakllanishiga xizmat qilishi ilmiy asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: integrativ yondashuv, kasbiy kompetentlik, bo'lajak tarbiyachilar, fanlararo integratsiya, metodik tayyorgarlik, AKT, pedagogik innovatsiya.

Annotation

The article explores the theoretical and practical aspects of developing the professional competence of future preschool teachers through an integrative approach. It scientifically substantiates that integration ensures the interconnected development of pedagogical, psychological, methodological, and digital components.

Keywords: integrative approach, professional competence, future preschool teachers, interdisciplinary integration, methodological preparation, ICT, pedagogical innovation.

Zamonaviy ta'lim jarayonida maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachilarining kasbiy kompetentligi bolalar rivojlanishining sifat ko'rsatkichlarini belgilovchi asosiy omillardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Ta'lim mazmunining yangilanib borishi, bolalarning individual rivojlanish ehtiyojlariga mos metodik yondashuvlarni qo'llash zarurati bo'lajak tarbiyachilardan keng qamrovli bilim, ko'nikma va malakalarni egallashni taqozo qiladi. Shu bois integrativ yondashuvni pedagogik tayyorgarlik jarayoniga joriy etish bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy vazifa sifatida ko'rilmoqda.

Integrativ yondashuv ta'lim jarayonini turli fanlar, kompetensiyalar va faoliyat turlarining o'zaro uyg'unlashuvi asosida tashkil etishni nazarda tutadi. Bu yondashuv bo'lajak tarbiyachining metodik tayyorgarligini kompleks shakllantirish, nazariy bilimlarning amaliyot bilan uyg'unligiga erishish, pedagogik vaziyatlarni hal qilishda kreativ va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Xalqaro tajribalar shuni ko'rsatmoqdaki, integratsiyalashgan ta'lim modelidan foydalanish pedagog kadrlarning kasbiy kompetentligini oshirishda eng samarali mexanizmlardan biridir.

Mamlakatimizda maktabgacha ta'limni modernizatsiya qilish, pedagog kadrlarni yangi avlod talablariga mos tayyorlash bo'yicha olib borilayotgan islohotlar integrativ yondashuvning amaliy ahamiyatini yanada oshirmoqda. Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda psixologik, pedagogik, metodik va kommunikativ komponentlarning uyg'unlashuvi muhim omil bo'lib, ushbu jarayonning ilmiy asoslarini ishlab chiqish dolzarb vazifadir.

Integrativ yondashuv ta'lim jarayonini turli fanlar, faoliyat turlari va pedagogik texnologiyalarning o'zaro bog'liq va yaxlit tizim sifatida shakllantirishga qaratilgan. Pedagogika

fanining zamonaviy metodologiyasiga ko'ra, integratsiya – fanlararo bog'liqlikni ta'minlash, bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish va o'quvchi (yoki talaba)da kompleks kompetensiyalar tizimini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kasbiy kompetentlik – bu tarbiyachining pedagogik jarayonni samarali tashkil eta olish qobiliyati bo'lib, uning bilim, ko'nikma, malaka, shaxsiy sifatlar va amaliy faoliyatda namoyon bo'ladigan integrativ xususiyatidir.

Maktabgacha ta'lim tarbiyachisi uchun kasbiy kompetentlik tarkibi quyidagi asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi:

1. Pedagogik kompetentlik – ta'lim jarayonini loyihalash, bolalarni rivojlantirish dasturlarini qo'llay olish, metodlarni to'g'ri tanlash.

2. Psixologik kompetentlik – bolalarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish.

3. Kommunikativ kompetentlik – bola, ota-ona va hamkasblar bilan samarali o'zaro muloqot yuritish.

4. Metodik kompetentlik – innovatsion, integrativ, kreativ metodlarni qo'llay bilish.

5. Rivojlantiruvchi ta'lim kompetentligi – bolalarning faolligi, mustaqil fikrlashi va ijodkorligini rag'batlantirish.

6. Axborot-kommunikatsiya kompetentligi (AKT) – raqamli resurslar, multimediali texnologiyalarni qo'llash.

Integrativ yondashuv aynan mana shu komponentlarning o'zaro bog'liq holda, bir butun tizim sifatida rivojlanishini ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, integrativ yondashuv bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda muhim metodik va nazariy ahamiyatga ega bo'lgan zamonaviy pedagogik yondashuvdir. Ushbu yondashuv fanlararo bog'liqlikni kuchaytirish, nazariy bilimni amaliy tajriba bilan uyg'unlashtirish, turli pedagogik vaziyatlarda kompleks yechim topish ko'nikmalarini shakllantirish orqali tarbiyachining kasbiy tayyorgarligini yuksaltiradi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, integratsiyalashgan ta'lim modeli bo'lajak tarbiyachilarning pedagogik, psixologik, metodik, kommunikativ va raqamli kompetensiyalarini bir butun tizim sifatida rivojlantirish imkonini beradi. Bu esa maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, bolalarning har tomonlama rivojlanishiga ko'maklashish, ta'lim jarayonini zamonaviy talablarga muvofiq tashkil etishda muhim omil hisoblanadi.

Shu bilan birga, integrativ yondashuvni amaliyotga to'liq tatbiq etish uchun o'quv dasturlarini takomillashtirish, metodik ta'minotni boyitish, pedagog kadrlar tayyorlovini zamonaviy texnologiyalar bilan boyitish va OTM–maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Yakuniy natija sifatida ta'kidlash mumkinki, integrativ yondashuv asosida tayyorlangan tarbiyachi zamonaviy pedagogik kompetensiyalarga ega bo'lib, maktabgacha ta'lim tizimida innovatsion, samarali va kreativ faoliyat ko'rsatishga tayyor bo'ladi. Ushbu yondashuvning ilmiy-amaliy asoslarini yanada rivojlantirish maktabgacha ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining “Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida” 595-sonli Qonuni – 2019-yil 16-dekabr.

2. Аристова Л.П. Педагогика и методика дошкольного образования: учебник для вузов. – М.: Просвещение, 2019. – 384 с.
3. Бурунов Е.П. Психология развития детей раннего возраста. – СПб.: Питер, 2020. – 256 с.
4. Виман К. Science Education Initiative: Improving Learning in STEM. – Vancouver: UBC Press, 2018. – 212 p.
5. Чориев А. Инновационные подходы в подготовке будущих воспитателей. – Ташкент: Фан, 2021. – 198 с.
6. International Institute for Sustainable Development (IISD). Integrative Learning in Early Childhood Education. – Geneva: IISD, 2020. – 45 p.
7. Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). A New Wave of Evidence: The Impact of School, Family, and Community Connections on Student Achievement. National Center for Family & Community Connections with Schools.
8. Valiyeva. F.R. Teoreticheskiye osnovy i evolyutsiya sistema kpi v upravleniya chelovecheskimi resursami. “Maktabgacha ta’lim tizimi xodimlarini rivojlantirish: amaliyot va xorijiy tajriba” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjumani materiallar to‘plami 1-qismi (2024-yil 23-24-may) – T.: Science and Innovation, 2024.
9. Valiyeva F.R., Sharipova G. N. Innovative technologies in improving the management of preschool educational organizations// International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE) DOI:10.9756/intjecse/v14i5.94 ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 05 2022
10. Abdullayeva N.Sh. Significance of health-saving technologies in a Preschool educational organization// Abstracts of V International Scientific and Practical Conference, Osaka, Japan 29-31 January 2020, 14-16 bet